

# Nordens förste professor i humanistisk medicin utsedd

**Carl-Magnus Stolt, hematolog från Borås, har utnämnts till Nordens förste professor i humanistisk medicin vid Karolinska Institutet i Stockholm.**

**– Egentligen borde ämnet vara överflödigt för all medicin borde vara humanistisk. Men så är det uppenbart inte, kommenterar han själv utnämningen som han är mycket glad över.**

Professuren är på halvtid, resten av tiden finns han på sitt gamla arbete som chef för onkologkliniken vid Borås lasarett.

Det har funnits akademiska krafter utanför Karolinska Institutet (KI) som ifrågasatt om KI verkligen ska syssla med humanistisk medicin. Själv ser Carl-Magnus Stolt professuren som en förutsättning för att ämnet ska få ett reellt akademiskt status och därmed genomslag.

Det är den första professuren i humanistisk medicin i Norden och ämnet är eftersatt i hela Europa, bedömer Carl-Magnus Stolt. Föregångsland är USA där man vid en lång rad universitet har en professur i ämnet.

## Vad händer i mötet mellan läkare och patient?

Humanistisk medicin handlar om att skaffa sig mer kunskaper inom tre områden, säger han:

1. Det mellanmännsliga mötet i medicinen, det vill säga vad händer i patient-vårdar-relationerna. Patient-läkare-relationen är en av dessa.

Frågorna är bland annat hur skapar man tillit hos patienten, hur fungerar tröstens mekanismer? Just vetandet om tröst ser Carl-Magnus Stolt som ett jätteintressant område för humanistisk medicin.

2. Medicinsk vetenskapsteori. Det är att inse att vetenskap kan vara naturvetenskap, men också att den kan vara humanvetenskap.

– När jag varit ute och föreläst har jag märkt att väldigt få har tänkt igenom det perspektivet – de jobbar på i sin vardag. Jag vill försöka bidra till en större eftertanke och reflexion kring det här.

3. Medicinsk idéhistoria. Själv har Carl-Magnus Stolt nyligen gått igenom handlingarna om Moniz, en portugisisk neurolog, som för 50 år sedan fick No-

belpriset i medicin för utvecklandet av lobotomin.

Han har tittat på vad som styrde beslutet. Vilka etiska och filosofiska resonemang förde man i Nobelkommittén?

Grunden för humanistisk medicin ska vara en klinisk tillämpning, poängterar Carl-Magnus Stolt.

Det får inte bli ett akademiskt elfenbenstorn, det måste ha klinisk förankring och den kliniska vardagen ska föda frågeställningarna. Kring Moniz och lobotomin ställs då frågor som »Vilket pris får en behandlingsmetod ha, ur mänskligt perspektiv? Vem får betala priset?» Och, till vilken kostnad botade man ångest – jo, man gjorde om personligheten hos patienten.

## Viktigt i läkarutbildningen

Humanistisk medicin är idag ingen

**Carl-Magnus Stolt** tycker om att skriva och har bland annat författat en bok om läkekonst. Han har också målat en del grekiska pelarmotiv på gamla brädbitar.

obligatorisk kurs, men Carl-Magnus Stolt kämpar för att det ska bli så. Under det senaste året på KI har han hållit föreläsningar på flera av institutets 16 utbildningar, exempelvis läkar-, sjuksköterske-, sjukgymnast- och tandläkarlinjerna.

Inte minst viktigt är att ämnet kommer in i läkarutbildningen, bedömer han och motiverar med att det på läkarlinjen händer något negativt med studenterna.

– De kommer in enormt besjälade av sin uppgift. Men under utbildningens gång kan man se hur de trubbas av känslomässigt.

Carl-Magnus Stolt menar att läkarprofessionen idag har ett mått av överdistansering till patienterna. Han anser att en viss kylighet, en viss distansering ska man ha, men det får inte bli för mycket.

– Nu, säger han kritiskt, skolas läkarstudenterna in i att bli överdistansrande. Orsaken är främst den hårda naturvetenskapliga inriktningen.

– Här kommer humanistisk medicin in. Jag tror att vi behöver mer närhet och större förståelse för människan som helhetsfenomen. Det betyder att vi måste lyfta in flera olika perspektiv, t ex vårdvetenskapens. Här spelar också skönlitteratur en viktig roll. Där kan

speglas hur olika människor försöker förstå en annan människa i kris och sjukdom. Sådant måste vi få in i undervisningen.

## Har en dröm, en vision

Carl-Magnus Stolt berättar att han vid sina föreläsningar, och annars, mött mycket positiva reaktioner hos studenterna kring humanistisk medicin och att han har en dröm, en vision för framtiden:

– Det är att på läkarlinjen sist under termin 11 samla studenterna under två till tre veckor i en avslutande synteskurs där man för ihop och lyfter fram frågor som exempelvis »Vad är meningen med allt de lärt sig, vad är idén med själva vården, vilken ideologi bygger den på, vad är vårdandets konst?»

I sin egen praktiska verksamhet som doktor har han sett att frågor kring bemötandet av patienten och vardagsetiska resonemang inte beaktas särskilt mycket.

Samtidigt har han och hans kollegor och andra som arbetar inom hematologin ofta ställts inför existentiella frågor – många gånger med döendeproblematik.

– Det har utlöst tankarna om behovet av humanistisk medicin, berättar han och menar att det behovet i framtiden måste täckas även på andra universitet i Sverige både vad gäller utbildning och forskning.

– Om tio, kanske femton år är det nog så, bedömer han.

*Tom Ahlgren*

FOTO: FOTOGRAF CECILIA